

MUTYZM WYBIÓRCZY – informacje dla rodziców.

Mutyzm wybiórczy - co to takiego?

Jest to zaburzenie lękowe, rozumiane jako ogromny lęk przed byciem słyszany lub nawet byciem widzianym podczas mówienia w pewnych okolicznościach.

WAŻNE – osoby cierpiące na MW nie chcą pozostać ciche.

Ekspersi badający mutyzm wybiórczy są dziś zgodni, że milczenie dziecka w pewnych sytuacjach nie ma nic wspólnego z jego wyborem czy wolną wolą. Wiadomo, że dziecko mówi w sytuacjach, kiedy czuje się komfortowo, natomiast nie mówi, kiedy mowa wywołuje u niego dyskomfort.

KILKA FAKTÓW

- Mutyzm jest zaburzeniem, które występuje częściej u dziewcząt niż u chłopców.
- Zaburzenie najczęściej rozpoczyna się między drugim, a piątym rokiem życia.
- Zazwyczaj dzieci z MW nie mają trudności dydaktycznych, a często w sytuacjach, gdy mowa nie jest wymagana, mogą odnosić sukcesy szkolne.

PRZYCZYNY MUTYZMU WYBIÓRCZEGO

Nie istnieje jedna przyczyna, która decyduje o wystąpieniu zaburzenia. Najogólniej przyczyny można podzielić na **czynniki predysponujące** (mogą one wystąpić i nie powodować mutyzmu wybiórczego) oraz **czynniki wywołujące** (mutyzm wybiórczy pojawia się kiedy grupy czynników współwystępują).

➤ Czynniki predysponujące:

- zaburzenia mowy,
- nadwrażliwość dziecka,
- występowanie mutyzmu, nieśmiałości w rodzinie,
- występowanie zaburzeń psychicznych w rodzinie.

➤ Czynniki wywołujące:

- choroba,
- przeprowadzka,
- rozpoczęcie przedszkola / szkoły,
- separacja od rodziców,
- krytyka, rozumiana jako nadmierne porównywanie dziecka z rówieśnikami,
- nadopiekuńczość.

ZACHOWANIE TYPOWE DLA DZIECKA Z MUTYZMEM WYBIÓRCZYM

- **Trudności z patrzeniem na innych w sytuacjach społecznych**, np.: odwracanie głowy; może się wydawać, że ignorują tego, kto do nich mówi, sprawiają wrażenie, że są niegrzeczne. Nie jest to prawdą - one po prostu nie potrafią opanować lęku.

- **Brak emocji na twarzy.**

W szkole czy przedszkolu często cały czas czują się bardzo niekomfortowo, dlatego trudno jest im się uśmiechać i okazywać prawdziwe emocje nawet, jeśli mają wielkie poczucie humoru.

-**Sztywny chód.**

-**Trudności z mówieniem w sytuacjach społecznych**, np.: sprawdzanie listy obecności, odpowiedzenie 'cześć', 'do widzenia' lub 'dziękuję'- to może się wydawać niegrzeczne, jednak one wcale nie robią tego celowo.

- W każdej sytuacji **potrzebują dużo czasu, aby udzielić odpowiedzi** na zadane pytanie.

-**Duża wrażliwość na hałas, dotyk lub tłum, opinię innych ludzi.**

-**Trudności z wyrażaniem swoich emocji.**

- **Dobrze rozwinięte umiejętności koncentracji.**

JAK ZACHOWYWAĆ SIĘ W STOSUNKU DO DZIECKA Z MUTYZMEM WYBIÓRCZYM?

- **Zaakceptuj, że dziecko chce mówić, pomimo milczenia.**

Nie uciekaj się do przekupstwa, pochlebstwa, stawiania wyzwania, gróźb lub subtelnego namawiania, próbując wydobyć z dziecka słowa.

W rezultacie dziecko wystraszy się i zamknie w sobie jeszcze bardziej. Spróbuj zachęcić, zamiast wywierać presję.

- **Nastaw się pozytywnie.**

<i>Zamiast powiedzieć:</i>	<i>Lepiej powiedz:</i>
Nie musisz robić niczego, co jest dla Ciebie za trudne.	Nie musisz nic robić, póki nie poczujesz się swobodnie.
Cicho! To nie ładnie mówić tak o Arku w ten sposób.	Oczywiście, że Arek potrafi mówić. Rozmawia pięknie ze swoją rodziną.
Mała niespodzianka, żebyś się rozchmurzył.	Oto słodczyce w podziękowaniu za to, że byłeś taki pomocny i tak bardzo się starałeś.

- **Unikaj pytań bezpośrednich** (chyba, że wymagają tylko odpowiedzi tak / nie, można komunikować się skinieniem głowy, wskazać na coś). Jeśli pytanie bezpośrednie zadasz nieumyślnie szybko sama/ sam na nie odpowiedz / powiedz „zdecydujemy później”.

- Warto używać wyrażień takich jak: „Zastanawiam się...”, „Spodziewam się...”, „Założę się...”
- Zamiast formy „Powiedz mi...” zastosować można zwroty takie jak „Czy możesz mi pokazać/ narysować/ znaleźć...?”.
- Unikaj częstego kontaktu wzrokowego. Raczej stań z boku dziecka – nie na wprost.
- Należy stosować **zasadę 5 sekund** – jeśli dziecku zostaje postawione pytanie to dajemy czas na odpowiedź. Nie udzielamy jej za dziecko.
- Kiedy dziecko z MW **wypowie pierwsze słowa na forum zachować należy spokój**, nie okazywać zdumienia. Najlepiej traktować ten fakt jak normalną sytuację.
- Powiedz dziecku, że wiesz jak trudno jest mu mówić i że będziesz szczęśliwy kiedy już będzie gotowe mówić.
- **Bądź wyczulona / wyczulony na prześladowanie**, ponieważ większość dzieci z MW jest wrażliwa, sama jednak nie jest w stanie się bronić.

PROCEDURA DIAGNOSTYCZNA

1

Kontakt z poradnią psychologiczno-pedagogiczną (PPP)

W PPP należy złożyć wniosek o zbadanie dziecka pod kątem występowania mowy wybiórczej. PPP dokonuje diagnozy logopedycznej, psychologicznej i ewentualnie pedagogicznej.

2

Wydanie opinii przez PPP

W przypadku podejrzenia mowy wybiórczej PPP zaleca konsultację psychiatryczną.

3

Diagnoza psychiatryczna

Lekarz psychiatra wykluczy bądź potwierdzi wstępną diagnozę wystawioną przez PPP.

4

Wystąpienie o orzeczenie o niepełnosprawności

w przypadku stwierdzenia przez lekarza psychiatrę występowania mowy wybiórczej.

5

Wystąpienie do PPP o wydanie opinii

o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka (WWRDz – dotyczy dzieci przedszkolnych) lub orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z powodu zagrożenia niedostosowaniem społecznym (dla dzieci szkolnych).

Informacje opracowano na podstawie materiałów zawartych na stronie mutyzm.org.pl.

Opracowanie: Katarzyna Wolarz, pedagog szkolny